

مدیریت ریسک جامع شرکت‌های ساختمان

مؤلفین:

محمود رشیدی

حسین اجاقی

جان مبرایی

www.ketab.ir

رشناسه	:	رشیدی، محمود، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مدیریت ریسک جامع شرکتهای ساختمانی / مولفین محمود رشیدی، حسین اجاقی، سبحان میرزایی.
مشخصات نشر	:	تهران : علوی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۳ ص.
شابک	:	978-964-310662-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	مدیریت ریسک
موضوع	:	Risk management
موضوع	:	ساختمان سازی -- صنعت و تجارت -- مدیریت ریسک
موضوع	:	Construction industry -- Risk management
موضوع	:	ساختمان سازی -- مدیریت ریسک
موضوع	:	Risk management -- Building
موضوع	:	شرکتهای ساختمانی -- مدیریت طرحها
موضوع	:	Architectural firms -- *Project management
شناسه افزوده	:	ا. ف.، حسین، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده	:	م. س.، سبحان، ۱۳۶۵ -
رده بندی کنگره	:	H۳۶۱
رده بندی دیویی	:	۶۵۰
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۰۰۱۴۸۳

مدیریت ریسک جامع شرکتهای ساختمانی

مولفین	محمود رشیدی - حسین اجاقی - سبحان میرزایی
نوبت چاپ	اول / ۱۳۹۸
مدیر تولید	زهرا انصاری
طراح جلد	زهرا انصاری
شمارگان	۱۰۰۰ جلد
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۳۱۰-۶۶۲-۱
قیمت	۳۰۰۰۰ ریال

انتشارات علوی

nashrealavi@yahoo.com

نشانی: خیابان انقلاب - مقابل دانشگاه تهران - ساختمان ۱۲۹۶ (ظروفچی) - طبقه سوم - واحد ۱

تلفن: ۶۶۴۶۵۰۳۵-۶۶۴۰۷۵۱۳

پیشگفتار

مدیریت ریسک، نظام و فرآیندی حرفه‌ای است که هدف اصلی آن بهبود کیفیت تصمیم‌ها در کلیه سطوح بنگاه‌های اقتصادی به‌منظور افزایش ثروت سهامداران است. خطرپذیری امری ضروری است که در عرضه کسب‌وکار به‌دلیل پیچیدگی‌های ذاتی فضای اقتصادی به آن نیاز پیدا می‌شود و تعجیبی ندارد که حوزه‌های مختلفی از تنوع‌سازی و تحقیقات تجربی در رابطه با ریسک وجود دارند. برای مثال می‌توان زمینه‌های اقتصاد بیمه، امنی، ترافیک، بهداشت و تصمیم‌گیری پزشکی، حفاظت صنعتی را نام برد. در واقع مدیریت ریسک، یک بخش اصلی از مدیریت استراتژی در هر سازمان و فرآیندی است؛ به ازای هر یک از آن سازمان‌ها به‌صورتی روشمند با خطراتی که مربوط به ایشان است روبه‌رو می‌شوند؛ تا بتوانند منافعی پایدار در فعالیت خود کسب کنند.

اجرا و مدیریت پروژه‌های مختلف ساختمانی دارای موارد مبهم و ناشناخته فراوانی است. این‌گونه که با نام عدم قطعیت شناخته می‌شوند بازدهی نهایی را گاهی بیشتر و گاهی کمتر از آنچه پیش‌بینی شده است تعیین می‌دهند. در پروژه‌های مذکور که تعاملات متفاوتی در بین ارکان و فعالیت‌های داخلی و خارج از آن در جریان است، پیچیدگی (Complexity)، نوسان (Volatility) و درنتیجه عدم قطعیت (Uncertainty) بیشتر است. لذا به‌منظور تحقق اهداف این دسته از پروژه‌ها وجود سیستمی بویا جهت شناسایی منشاء ریسک‌ها و کنترل و نظارت بر آن‌ها ضروریست. مهم‌ترین هدف مدیریت، انجام پروژه با حداقل هزینه و در زمان مقرر با رعایت مسائل کیفی از پیش تعیین شده می‌باشد. از آنجایی که مدیریت ریسک

فرآیندی گروهی و دارای روشی سیستماتیک است که با نگاهی هوشمندانه و بر اساس نظام‌مندی تجربیات مدیران، کارفرمایان، پیمانکاران، مشاوران، عوامل اجرایی و به‌طور کلی کلیه عوامل مؤثر در پروژه‌های ساختمانی مبنی بر احتمال وقوع هر پیشامد و شناسایی تأثیرات آن پیشامد و تدبیر فعالیت‌های جایگزین به‌منظور جلوگیری انحراف پروژه از اهداف موردنظر اعمال می‌گردد؛ به‌کارگیری صحیح این تکنیک موجب خواهد شد تا اهداف کلان پروژه قابل حصول و دسترسی باشد.

با توجه به موارد فوق‌الذکر خلاء وجود منبعی آموزشی که کلیه ابعاد یک شرکت ساختمانی را از مدیریت ریسک مورد بررسی قرار دهد، احساس می‌گردد. ازسویی کتب فارسی به‌دورتر بررسی و با تأکید بر ریسک پروژه تدوین گردیده‌اند و از سوی دیگر کتب انگلیسی وجود نیز متناسب با فضای کسب و کاری متفاوت با فضای کسب و کار ایران نوشته شده‌اند، لذا نویسندگان این کتاب با تکیه بر تجربه عملی در این حوزه و مطالعات گسترده منابع علمی داخلی و خارجی نسبت به تدوین کتابی مرتبط با عنوان "مدیریت ریسک جامع شرکت‌های ساختمانی" که مشتمل بر ۳ فصل می‌باشد اقدام نموده‌اند. امید است به‌مثابه این‌گونه کتب، گامی مؤثر در راستای اعتلای دانش و توانمندی فعالان حوزه مدیریت ساخت برداشته شود.

فهرست

۳	پیشگفتار
	فصل اول: تعاریف و مفاهیم
۱۱	۱- ریسک
۱۵	۲- نااطمینانی
۱۸	۱-۲- نوسان
۲۰	۲-۲- پیچیدگی
۲۱	۲-۳- اهام
۲۲	۳- عناوین اصلی ریسک
۲۳	۴- دسته‌بندی ریسک
۲۶	ریسک‌های تجاری (ریسک کسب و کار)
۲۶	ریسک‌های غیر تجاری
۲۶	ریسک‌های مالی
۲۷	۵- ریسک‌های مالی
۲۷	ریسک نقدشوندگی
۲۸	ریسک بازار
۲۸	ریسک اعتباری
۲۹	ریسک سرمایه‌گذاری مجدد
۳۰	ریسک نرخ مبادله ارز
۳۱	ریسک تسویه
۳۲	ریسک نرخ بهره
۳۳	ریسک تورم
۳۴	ریسک نکول
۳۶	۶- ریسک‌های غیر مالی
۳۶	ریسک تجاری
۳۷	ریسک سیاسی
۳۸	ریسک عملیاتی
۴۰	ریسک قوانین و مقررات یا قانونی
۴۱	ریسک نیروی انسانی
۴۴	ریسک کشور
	فصل دوم: استانداردها و رویه‌های مدیریت ریسک
۴۷	۱- مقدمه
۴۸	۲- مدیریت ریسک
۴۸	۱-۲- تعریف مدیریت ریسک
۵۰	۲-۲- مدیریت ریسک و ارزش شرکت
۵۲	۳-۲- نقش ریسک در انتخاب استراتژی
۵۶	۴-۲- فرایند مدیریت ریسک

۶۰	۵-۲- اصول مدیریت ریسک
۶۳	۶-۲- استانداردها و رویه‌های مدیریت ریسک
۶۴	۳- مدیریت ریسک سازمانی (ERM)
۶۵	۱-۳- تعریف ریسک سازمانی
۶۶	۲-۳- اهداف و ضرورت‌های مدیریت ریسک سازمانی
۶۹	۳-۳- فرایند مدیریت ریسک سازمانی مطابق راهنمای ۲۰۰۴
۷۵	۴-۳- فرایند مدیریت ریسک سازمانی مطابق راهنمای ۲۰۱۷
۷۵	تعریف مدیریت ریسک جامع در بیانیه ۲۰۱۷
۸۱	۴- استاندارد ISO 31000
۸۳	۱-۴- تاریخچه استاندارد ISO 31000
۸۶	۲-۴- اصول استاندارد ISO 31000
۸۹	۱-۴- چارچوب استاندارد ISO 31000
۹۰	۳-۴- کلیات استاندارد ISO 31000
۹۰	۱- اخیار و مهتد
۹۱	۲- طراحی چارچوب برای اداره ریسک
۹۱	۱-۲- فهمیدن سازمان و فضای آن
۹۲	۲-۲- برقراری خط مشی مدیریت ریسک
۹۳	۳-۲- پاسخگویی
۹۴	۴-۲- انسجام با فرآیندهای سازمان
۹۴	۵-۲- منابع
۹۵	۶- برنامه‌های آموزشی
۹۵	۲-۶- برقراری تبادل اطلاعات داخلی و کارهای گزارش دهی
۹۶	۷-۲- برقراری تبادل اطلاعات خارجی و ساز و کارهای گزارش دهی
۹۶	۳- پیاده سازی مدیریت ریسک
۹۶	۱-۳- پیاده سازی چارچوب برای اداره ریسک
۹۷	۲-۳- پیاده سازی فرآیند مدیریت ریسک
۹۷	۴- پایش و بازنگری چارچوب
۹۸	۵- بهبود مداوم چارچوب
۹۸	۴-۵- فرایند مدیریت ریسک مبتنی بر استاندارد ISO 31000
۹۸	۱- کلیات
۹۹	۲- تبادل اطلاعات و مشاوره
۱۰۱	۳- برقراری فضا
۱۰۱	۱-۳- کلیات
۱۰۱	۲-۳- برقراری فضای خارجی
۱۰۲	۳-۳- برقراری فضای داخلی
۱۰۳	۴-۳- برقراری فضای فرآیند مدیریت ریسک
۱۰۴	۵-۳- تعریف معیارهای ریسک
۱۰۵	۴- ارزیابی ریسک
۱۰۵	۱-۴- شناسایی ریسک

۱۰۶	۲-۴- تحلیل ریسک
۱۰۷	۳-۴- سنجش ریسک
۱۰۸	۵- برخورد با ریسک
۱۰۹	۵-۱- انتخاب گزینه‌های برخورد با ریسک
۱۱۰	۵-۲- آماده سازی و پیاده سازی طرح‌های برخورد با ریسک
۱۱۱	۶- پایش و بازنگری
۱۱۲	۷- ثبت فرآیند مدیریت ریسک
۱۱۳	۸- مدیریت ریسک پروژه (PRM)
۱۱۴	عدم قطعیت در مبانی و برآوردهای پروژه
۱۱۵	عدم قطعیت در طراحی و تدارکات پروژه
۱۱۵	عدم قطعیت در اهداف پروژه و اولویت‌های آن‌ها
۱۱۶	عدم قطعیت در روابط بین نهادهای حاضر در پروژه
۱۲۱	۵-۱- تاریخچه
۱۲۵	۵-۲- بررسی منشأ ریسک در پروژه‌ها
۱۲۷	۵-۳- دسته بندی ریسک
۱۲۹	۵-۴- هدف و دامنه کاربرد
۱۳۱	۵-۵- فرایند مدیریت ریسک پروژه
۱۳۱	۱- فرایند مدیریت ریسک براساس PMBOK
۱۳۴	۲- فرایند مدیریت ریسک پروژه براساس APM
	فصل سوم: مدیریت ریسک بازاری شرکت‌های ساختمانی
۱۴۱	۱- مقدمه
۱۴۳	۲- مدیریت ریسک سازمانی شرکت‌های ساختمانی
۱۴۷	۲-۱- فرهنگ و حاکمیت (راهبری)
۱۴۷	اصل اول: نظارت هیات مدیره بر ریسک در شرکت‌های ساختمانی
۱۵۱	اصل دوم: استقرار ساختار عملیاتی در شرکت‌های ساختمانی
۱۵۵	اصل سوم: تعریف فرهنگ مطلوب در شرکت‌های ساختمانی
۱۵۷	اصل چهارم: نشان دادن تعهد به ارزش‌های بنیادین در شرکت‌های ساختمانی
۱۶۰	اصل پنجم: جذب، توسعه و حفظ افراد توانمند در شرکت‌های ساختمانی
۱۶۱	۲-۲- جزء دوم: "تدوین استراتژی و هدف"
۱۶۱	اصل ششم: تجزیه و تحلیل بستر کسب و کار در شرکت‌های ساختمانی
۱۶۴	چگونگی تأثیر بستر کسب و کار بر نمایه ریسک در شرکت‌های ساختمانی
۱۶۴	اصل هفتم: تعریف اشتباهات ریسک در شرکت‌های ساختمانی
۱۶۸	تعیین اشتباهات ریسک
۱۶۸	استفاده از اشتباهات ریسک
۱۶۹	اصل هشتم: ارزیابی استراتژی‌های جایگزین در شرکت‌های ساختمانی
۱۶۹	اهمیت هم راستاسازی استراتژی
۱۷۰	آگاهی از پیامدهای ناشی از استراتژی منتخب
۱۷۱	هم راستاسازی استراتژی با اشتباهات ریسک
۱۷۲	تغییر در استراتژی

۱۷۳	اصل نهم: فرمول بندی اهداف کسب و کار در شرکت‌های ساختمانی
۱۷۳	استقرار اهداف کسب و کار
۱۷۳	هم راستاسازی اهداف کسب و کار
۱۷۴	آگاهی از پیامدهای ناشی از اهداف کسب و کار انتخاب شده
۱۷۵	دسته بندی اهداف کسب و کار
۱۷۶	تدوین شاخص‌ها و اهداف عملکرد
۱۷۷	آگاهی از نوسان
۱۷۸	شاخص عملکرد و نوسان تعیین شده
۱۷۹	۲-۳- جزء سوم: «عملکرد»
۱۸۰	اصل دهم: شناسایی ریسک در شرکت‌های ساختمانی
۱۸۴	استفاده از فهرست ریسک
۱۸۵	رویکردهای شناسایی ریسک
۱۸۸	تعریف حلقه ریسک
۱۸۹	اصل یازدهم: ارزیابی شدت ریسک در شرکت‌های ساختمانی
۱۸۹	انتخاب شاخص سنجش شدت
۱۹۰	رویکردهای ارزیابی
۱۹۰	روش‌های ارزیابی ریسک با رویکرد کیفی
۱۹۰	روش‌های ارزیابی ریسک با رویکرد کمی
۱۹۰	به تصویر کشیدن نتایج ارزیابی
۱۹۱	اصل دوازدهم: اولویت‌بندی ریسک‌ها در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۲	اصل سیزدهم: پاسخ به ریسک‌ها در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۳	اصل چهاردهم: توسعه دیدگاه پرتفوی در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۴	۲-۴- جزء چهارم: مرور و بازبینی
۱۹۵	اصل پانزدهم: ارزیابی تغییرات اساسی در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۵	اصل شانزدهم: مرور ریسک و عملکرد در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۷	اصل هفدهم: پیگیری بهبود در مدیریت ریسک جامع در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۷	۲-۵- جزء پنجم: طلاعات، ارتباطات و گزارشگری
۱۹۸	اصل هجدهم: استفاده اهرمی از اطلاعات و فناوری در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۹	اصل نوزدهم: مخابره اطلاعات ریسک در شرکت‌های ساختمانی
۱۹۹	اصل بیستم: گزارشگری ریسک، فرهنگ و عملکرد در شرکت‌های ساختمانی
۲۰۱	فهرست منابع